

I Finland koncentreras rådgivningen på gårdsnivå

I Finland koncentreras ekorådgivningen till rådgivning på enskilda gårdar. Rådgivarna gör i första hand odlingsplaner och utfodringsplaner för gårdarna. Rådgivningen är baserad på odlarnas behov. Det är den finländska rådgivningsorganisationen ProAgrias och statsmaktens linje också i övrig rådgivning – man erbjuder den rådgivning som odlarna vill ha och för vilken de också betalar.

Ekorådgivarna i Finland är i allmänhet i ProAgria lantbrukscentralernas och de svenska lantbrukssällskapens tjänst. Några privata enpersonsföretag är också viktiga för ekorådgivningen. Staten har inte någon egen rådgivningsorganisation i Finland.

Yrkesskicklighet värderas högt

Den finländska modellens starka sida är en hög yrkesskicklighet i den gårdsvisa rådgivningen. Eftersom odlarna betalar för rådgivningen måste rådgivarna vara kompetenta. Det krävs praktiskt kunnande både om detaljer och om ledningen av hela gården.

Modellens svaga sida är att den minskar antalet rådgivare eller antalet gårdar som använder sig av rådgivning. Alla gårdar beställer inte heller planer. Därför lämnar det för rådgivarna mindre resurser för allmän rådgivning och befrämjande av ekoodlingen.

Kvalitetskurser underlättade export av spannmål

En viktig del av de finländska ekorådgivarnas arbete är ekokurserna. De finländska ekoodlarnas antal har nu på 2000-talet stabiliserats till runt 5000 odlare och kurserna riktas till dem. Det finns specialkurser inom många olika ämnen.

De senaste åren har kvalitetskurserna varit bland de viktigaste. Kvalitetskurserna, på vilka man tagit upp ledningen av gården och produktionsstrategin och

inte bara själva produktens kvalitet, har underlättat bl.a. export av ekospannmål till utlandet. Leveranssäkerheten har förbättrats tack vare kvalitetskurserna.

Tidigare på 1990-talet arbetade rådgivarna med grundkurser för odlare som lade om till ekoodling. I början var dessa kurser frivilliga och 2–3 dagar långa. De upplevdes som bra och nödvändiga och numera är en fem dagar lång grundkurs obligatorisk för odlare som gör ekoodlingsavtal.

Rådgivaren också granskare

För ekogranskningen ansvarar i Finland en statlig myndighet Evira (Livsmedels-säkerhetsverket). Av Eviras bemyndigade granskare är en stor del rådgivare som också utför ekorådgivning. På de gårdar som rådgivaren gjort ekorådgivning och planer får han inte utföra ekogranskning.

Via granskningen har rådgivarna mycket bra kunnat följa behov och problem i fält genom att besöka många olika typer av gårdar. Det är också till odlarens fördel att granskaren har en gedigen kunskap om ekoodlingen och kan diskutera odlingsproblem också ur odlarens synvinkel.

Rådgivarna minskar

Biodynamiska Föreningen var den första som påbörjade ekorådgivning på 1960-talet. År 1987 anställdes de första ekorådgivarna inom den allmänna rådgivningsorganisationen med hjälp av statsstöd.

Under 1990-talet utvecklades ekorådgivningen. Antalet ekorådgivare ökade och det fanns möjlighet att utföra mycket allmän rådgivning, utveckla ekoproduktionen och berätta om det både för odlare och konsumenter. Under 2000-talet har antalet ekorådgivare minskat. Samtidigt har också antalet av både ekogårdar och konventionella gårdar minskat.

För närvarande finns det knappt 20 ekorådgivare på heltid inom de finska lantbrukscentralerna och de svenska lantbrukssällskapen. Rådgivare som delvis har sysslat med ekorådgivning är dock mycket större. Fullmakt att utföra ekogranskningar har dessutom ett 50-tal av lantbrukscentralerna och lantbrukssällskapens övriga rådgivare, och bland dessa finns då inte ekonomi- eller byggnadsrådgivare medräknade. De privata rådgivarnas antal är svårt att uppskatta men det kan röra sig om ett 15-tal som gör ekoodlings- och utfodringsplaner.

Samarbete mellan rådgivningen och Förbundet för Ekologisk odling

Förbundet för Ekologisk odling för ekoodlarna i Finland eller på finska Luomu-Liitto har under ett par års tid haft ett samarbetsavtal med ProAgria Lantbrukscentralernas Förbund om organiserandet av ekorådgivning.

Genom detta samarbetsavtal har förbundet också skött rådgivarnas fortbildning. Odlarnas behov borde alltså vara bra beaktade. Under det senaste året har det betytt en ökad koncentrerings på de mest aktuella frågorna.

Genom övergången till gårdsstöd har användningen av grön gödsling och träda förändrats på ekogårdarna. Det har bl.a. funnits behov av kurser både för rådgivare och odlare för att od-

larna inom stödsystemet skulle kunna utnyttja halvträdor effektivt vid kvickrotsbekämpningen. I den gårdsvisa rådgivningen har skärpningen av kraven på utfodringen av ekodjur förorsakat mycket extra planering. Av samma orsak har det hållits många kurser om odling av arter och rybs.

Väl genomfört via köket

Ekorestaurang kan man i Finland bli genom trappsteg. Före beviljande av officiellt certifikat kan en restaurang eller ett daghem göra reklam för att man är på trappsteg 1, 2 eller 3. T.ex. en restaurang som är på andra trappsteget måste ha fyra ekoprodukter i daglig användning och dessutom fyra andra ekoprodukter i regelbunden användning. Det fjärde

steget motsvarar de officiella kraven och de serverade matportionerna är helt ekologiska.

Ekotrappstegsprogrammet genomförs av Suonenjoki ekokökscenter i norra Savolax. De har redan lyckats få med 160 kök i programmet. I programmet har getts mycket råd såväl om ekoproduktionens målsättningar som om direktiven, både till köksvärdinnorna och till kockarna. Verksamheten började i Savolax, men numera kan rådgivning i ämnet fås i hela landet och många lantbrukscentraler är med i verksamheten. ■

Heikki Koskimies
Tel: +358 (0) 6 4163 449
E-post: heikki.koskimies@proagria.fi

Heikki Koskimies har verkat som ekorådgivare från år 1987 i Södra Österbotten. Han har också varit verksam inom den statliga Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi – MTT på försöksstationen Partala. Inom Luomuliitto är han sedan tre år verksam som utvecklingschef för rådgivningen vid sidan av sin tjänst som ekorådgivare inom lantbrukscentralen Södra Österbotten.

Översättning från finska: Bertel Riska

Nordiskt nätverk blir nordisk-baltiskt

Under två intensiva dagar den 8:e och 9:e juni träffades representanter från Sverige, Danmark, Norge, Finland, Lettland, Estland och Litauen på Ultuna och arbetade med en ansökan till Nordforsk. Riktlinjerna för ett större nätverk inom ekologiskt lantbruk och uthålliga livsmedelssystem drogs upp. Samverkan mellan de nordiska länderna inom nätverket AGROASIS (www.agroasis.org) kommer att utökas med partners i de baltiska staterna. Syftet är att bättre dra nytta av de olika ländernas specialiteter genom att erbjuda studenterna ett bredare nätverk och kursutbud samt uppmuntra till interdisciplinära samarbeten och helhetssyn. Stipendier för doktorander att vistas hos och forska tillsammans med forskargrupper i medlemsländerna är centralt i nätverket. Samarbete inom interdisciplinära kurser inom ekologiskt lantbruk och uthålliga livsmedelssystem är ett annat viktigt inslag. För mer information, kontakta Charlotte Lagerberg Fogelberg (charlotte.lagerberg@cul.slu.se) eller Sofie Kobayashi (sok@kvl.dk). ■

Post graduate courses... (continuing from p. 17)

in Agro-Food Systems 16th to 21st of October 2006 and 3) Animal Ethics which will be offered in May 2007.

Organisation

Ruralia Institute, University of Helsinki will carry out the project. The leader of the project is research leader Jouni Kujala and special planner Jukka Rajala is responsible for the planning activities. The three years course planning activity and course piloting is financed by EU Interreg IIIB Baltic Sea programme. ■

Jukka Rajala
Tel: +358 15 2023 336
E-mail: jukka.rajala@helsinki.fi

Jukka Rajala is special planner at Helsinki University Ruralia Institute in Mikkeli since 1990. His activities are planning studies of organic farming and food systems, producing study material and spreading information of organic farming by publishing activities and via Internet.

Web addresses

Doctoral studies: http://www.mtkk.helsinki.fi/ecostudies/doctoral_studies

Eco Studies: <http://www.mtkk.helsinki.fi/ecostudies/english.htm>

Ruralia Institute, University of Helsinki: http://www.mtkk.helsinki.fi/english/eng_index.htm

Mikkeli University Consortium: <http://www.muc.fi/en/info/index>

ProMidNord – project: <http://www.mittnorden.net/english/promidnord.4.8c5488105e7a3ff7480001376.html>